

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ, Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ, Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ

Υπό κ. Σ. Ι. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗ

Ὁ θάνατος τοῦ Χρίστου Ἀγαλλοπούλου ἀφίνει πραγματικὸν κενόν. Ὁ ἐκλιπὼν ὑπῆρξεν ἐνάρετος ἄνθρωπος, ἄριστος οἰκογενειάρχης, διαπρεπῆς ἐπιστήμων καὶ ἀνυπερβλήτος δημόσιος λειτουργός. Θὰ σκιαγραφήσωμεν ἐδῶ τὴν προσωπικότητα τοῦ ἐκλιπόντος ὡς συγγραφέως, ὡς διδασκάλου καὶ ὡς θεμελιωτοῦ τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως.

Ὡς συγγραφεὺς ὁ Χρίστος Ἀγαλλόπουλος ἐπλούτισε τὴν ἐλληνικὴν βιβλιογραφίαν μὲ ἄφθονα καὶ ἐξαιρετὰ ἔργα. Τὸν κορμὸν τῆς συγγραφικῆς του δράσεως ἀποτελεῖ ἡ ἐνασχόλησίς του μὲ τὸ Ἐργατικὸν Δίκαιον, τὴν Κοινωνικὴν Πολιτικὴν καὶ τὴν Κοινωνικὴν Ἀσφάλισιν. Ἐδημοσίευσεν, εἰς αὐτοτελῆ τεύχη καὶ εἰς μελέτας περιληφθείσας εἰς ἐπιστημονικὰ περιοδικά, πληθὺν ἐργασιῶν ἀναφερομένων εἰς τοὺς ἀνωτέρω τομεῖς. Ἀπέβλεπεν ὅμως νὰ δώσῃ εἰς τὴν δημοσιότητα καὶ πλήρη σχετικὰ συγγράμματα.

Ἦδη κατὰ τὸ 1936, ἐνεφάνισεν ἀξιόλογον ἔργον ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, μετὰ μίαν δὲ σχεδὸν εἰκοσαετίαν ἐξέδωκε νέον βιβλίον ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἀντικειμένου, ὀγκωδέστερον καὶ ἀρτιώτερον, μὲ πλήρη ἐνημερότητα ἐπὶ τῶν νεωτέρων ἀντιλήψεων καὶ κατευθύνσεων καὶ μὲ γόνιμον ἀξιοποίησιν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἐκτιμῶσα τὴν νέαν αὐτὴν συγγραφὴν «Κοινωνικαὶ Ἀσφαλίσεις» 1955, ἐβράβευσε τὸν συγγραφέα.

Εἰς τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ συγγραφικοῦ του ἔργου ἐπεδόθη ὀλοψύχως κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν, παρὰ τὴν κάμψιν τῶν σωματικῶν δυνάμεων, τὴν ὁποίαν τοῦ ἐπροξένησεν ἡ πολύμηνος σοβαρὰ ἀσθένειά του κατὰ τὸ 1956. Διετήρησεν εὐτυχῶς ἀκεραίαν τὴν πνευματικὴν του ἰκανότητα καί, ἀπηλαγμένος πλέον ἀπὸ τὴν πρακτικὴν κοινωνικοασφαλιστικὴν δρᾶσιν, ἔταξε κύριον σκοπὸν του τὴν ἐκπόνησιν συγγραμμάτων ἐπὶ τοῦ Ἐργατικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς. Ἐντατικὴ προσπάθεια τοῦ ἐπέτρεψε νὰ παρουσιάσῃ ἐντὸς βραχείας περιόδου τὴν «Εἰσαγωγὴν εἰς τὸ Ἐργατικὸν Δίκαιον», τὸ «Ἐργατικὸν Δίκαιον» καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ «Ναυτεργατικοῦ Δικαίου».

Τὸ Ἐργατικὸν Δίκαιον, μετὰ τῆς Εἰσαγωγῆς του, ἐπαινεθὲν ἐκ μέρους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους ἐπιστήμονας ὡς ἔργον μεγάλης ἀξίας. Ἡ δημοσίευσίς ὅμως τοῦ Ναυτεργατικοῦ Δικαίου ἔχει ἔτι μεγαλύτεραν σπουδαιότητα, καθ' ὅσον πληροῖ πραγματικὸν κενόν. Διὰ πρώτην φοράν ἐμφανίζεται εἰς τὴν Χώραν μας πλήρης νομικὴ πραγματεία ἐπὶ τῆς ναυτικῆς ἐργασίας. Ἄτυ-

χώς δὲν ἐπρόλαβε νὰ ἐπεξεργασθῆ μέχρι τέλους τὴν νέαν του αὐτὴν συγγραφὴν, ἀλλ' ἐκλεκτὸς φίλος ἐπεμελήθη ἐπιτυχῶς τῆς ἐκδόσεως τῶν ὀλίγων τυπογραφικῶν φύλλων ποὺ ἀπέμειναν πρὸς ὀλοκλήρωσίν της. Πρόκειται περὶ συμβολῆς εἰς ἓν θέμα, τὸ ὁποῖον ἰδιαιτέρως ἠγάπησεν ὁ συγγραφεὺς, ὅστις ἤρχισε τὴν μὲν ὑπαλληλικὴν του σταδιοδρομίαν ὡς Ἀξιωματικὸς τοῦ Λιμενικοῦ Σώματος, τὴν δὲ αὐτοτελῆ συγγραφικὴν του δραστηριότητα μὲ τὴν διατριβὴν του ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς ναυτικοῦ (1931), βραβευθεῖσαν ὑπὸ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Εἰς τὸν ἄλλον τομέα, τὴν Κοινωνικὴν Πολιτικὴν, ὅπου εἶχε σκοπὸν νὰ ἀφοσιωθῆ μετὰ τὴν περαίωσιν τοῦ Ναυτεργατικοῦ Δικαίου του, ἡ βάσκανος μοῖρα δὲν τὸν ἀφῆκε φεῦ ! νὰ συγγράψῃ πλήρες ἔργον. Ἀπὸ τὰς ποικίλας ὅμως μελέτας του ἐπὶ μερικωτέρων θεμάτων κοινωνικῆς πολιτικῆς, ἀντιλαμβάνεται ὁ ἀναγνώστης τὰς ὑγιεῖς καὶ προοδευτικὰς του ἰδέας, τὴν στοργὴν του πρὸς τοὺς ἔνδεεις καὶ τὴν πεποίθησιν του, ὅτι πρέπει νὰ ἐξυπηρετοῦνται αἱ δυσπραγοῦσαι κοινωνικαὶ κατηγορίαι ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τῆς ἔθνικῆς οἰκονομίας.

Ἡ ἰδιαίτερα καλλιέργεια τῶν κλάδων τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ τοῦ Ἐργατικοῦ Δικαίου δὲν τὸν ἠμπόδισε νὰ ἀσχοληθῆ καὶ μὲ θέματα ἀναγόμενα εἰς ἄλλους τομείς, ὡς εἶναι τὸ Ἰδιωτικὸν Ἀσφαλιστικὸν Δίκαιον, ἡ προστασία τῶν ἐφευρέσεων καὶ ἡ τεχνικὴ τῶν ἐθνικοποιήσεων.

Ἡ εἰσφορά τοῦ Ἀγαλλοπούλου εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην δὲν διακρίνεται μόνον διὰ τὴν ποσότητα καὶ τὴν ποικιλίαν της. Χαρακτηριστικὰ τῶν συγγραφῶν του εἶναι ἡ ἄκρα διβλιογραφικὴ ἐνημερότης, ἡ γλαφυρότης καὶ ἡ σαφήνεια εἰς τὴν διατύπωσιν, τὸ βάθος τῆς σκέψεως καὶ ἡ ἐρευνητικότης. Αἱ συγγραφικαὶ αὐταὶ ἀρεταὶ του ἦσαν ἀπὸ ὅλους ἀνεγνωρισμένα. Ἀνεξαρτήτως ἰδεολογικοῦ προσανατολισμοῦ ἢ προσωπικῶν προκαταλήψεων, κοινὸς καὶ ἀπόλυτος ἦτο ὁ θαυμασμὸς πρὸς τὸ συγγραφικὸν τάλαντον τοῦ Ἀγαλλοπούλου.

Δὲν πρέπει, ἐξ ἄλλου, νὰ παρασιωπηθῆ τὸ γεγονός, ὅτι ἔχαιρεν ὅταν ἐγνώριζε νέους ἐγκύπτοντας εἰς τὴν συγγραφὴν μελετῶν τῆς ἐιδικότητός του, τοὺς παρῶτρυνε, τοὺς συνεβούλευε, τοὺς προώθει. Εἰς αὐτόν, ἄλλωστε, κατέφευγον συχνὰ διὰ τὴν καθοδήγησιν των ὄχι μόνον οἱ νεώτεροι ἀλλὰ καὶ ὠριμοὶ συγγραφεῖς ἔργων συναφῶν μὲ τοὺς κλάδους τοὺς ὁποίους ἐκαλλιέργει τόσο ἐυδοκίμως.

Ὡς διδάσκαλος ὑπῆρξε παραδειγματικὸς. Μεθοδικὸς καὶ ἐπαγωγικὸς εἰς τὴν διδασκαλίαν του, προσηνὴς καὶ ἐξυπηρετικὸς πρὸς τοὺς μαθητάς του. Τὸν διακαὴ πόθον του νὰ μεταδώσῃ συστηματικῶς πρὸς τὴν νεολαίαν τὰς γνώσεις του εἰς τοὺς τομείς τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς καὶ τοῦ ἐργατικοῦ δικαίου τὸν ἱκανοποίησεν ἡ Ἀνωτάτη Βιομηχανικὴ Σχολή, ἡ ὁποία ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της τοῦ ἀνέθεσεν ἰσχυρότερα τὰ σχετικὰ μαθήματα, διὰ πρώτην φοράν διδασκόμενα εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τόσοσιν συνδυασμένον καὶ ὀλοκληρωμένον τρόπον. Ἡ ἐπιτυχία του νὰ ὑποκινηθῆ τὸ ἐνδιαφέρον περὶ αὐτὰ ὑπῆρξε μεγάλη. Ἡ Σχολή, ἐκτιμήσασα προσηκόντως τὸ γεγονός τούτο καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ δημιουργηθῆ πυρὴν ἐπιμορφώσεως εἰς τὰς κοινωνικὰς ἐπιστήμας, ἀνέλαβε πρὸ τριετίας τὴν διεύθυνσιν τοῦ «Κέντρου Κοινωνικῶν Σπουδῶν», τὴν ἴδρυσιν τοῦ ὁποίου εἰσηγήθη ὁ τότε Διευθυντὴς καὶ νῦν Κοσμήτωρ τῆς Σχολῆς κ. Στρ. Κ. Παπαϊωάννου καὶ ἴδρυσεν ὑπ' εὐθύνην του τὸ Δ.

Συμβούλιον τῆς Σχολῆς. Τὸ κύρος τοῦ Διευθυντοῦ ἤρκεσε διὰ νὰ προσελκυσθοῦν, ὡς συνεργάται του, καθηγηταὶ τοῦ Κέντρου, ἐκλεκτοὶ ἐπιστήμονες, καὶ ὡς μαθηταὶ στελέχη ὑπαλληλικά διψῶντα νὰ διευρύνουν τὰς γνώσεις των.

Ἡ φιλοδοξία του διὰ τὸ Κέντρον Κοινωνικῶν Σπουδῶν ἦτο μεγάλη. Ἐπεθύμει νὰ τὸ καταστήσῃ — πέραν τοῦ διδακτικοῦ του προορισμοῦ — Κέντρον ἐρευνῶν κοινωνικῶν προβλημάτων, ὡς ἤδη ἐξήγγειλε κατὰ τὴν ἐναρκτήριον εἰσήγησίν του τὴν 8ην Φεβρουαρίου 1958. «Τὸ Κέντρον», ἔλεγε, «θὰ προχωρήσῃ καὶ εἰς τὴν ἔρευναν κοινωνικῶν προβλημάτων, ἀπολύτως ἀντικειμενικῶς, μακρὰν οἰουδήποτε ἐπιρρασμοῦ ἐκ πολιτικῶν ἢ ταξικῶν λόγων, μὲ τὴν βοήθειαν θεθαίως τῶν ἀρμοδίων κρατικῶν ὑπηρεσιῶν...», «... θέματα ἅτινα θὰ ἐξετάσῃ σὺν τῷ χρόνῳ τὸ Κέντρον θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἀναφέρῃ ἀπὸ τοῦδε : τὴν θέσιν τῶν ἀγροτικῶν καὶ μεταλλευτικῶν ἐργατῶν, τοῦ οἰκοσίτου προσωπικοῦ, τῶν κατ' οἶκον ἐργαζομένων, τὰ κοινωνικὰ μέτρα τῶν ἐργοδοτῶν, τὴν κοινωνικὴν μορφήν τῆς ἐπιχειρήσεως, τὸν ὑπερπαγγελματισμὸν, τὸν κοινωνικὸν παρασιτισμὸν, τὰς κοινωνικὰς συνεπεΐας τῆς παραγωγικότητος, τὰ κοινωνικὰ βάρη, τὴν ἐπαγγελματικὴν κατοχύρωσιν, τὰς λαογραφικὰς ἐκδηλώσεις διὰ τὴν ἐργασίαν κ.λ.π.». Μόνη ἐνδεικτικὴ παράθεσις τῶν θεμάτων αὐτῶν φανερώνει τὴν εὐρύτητα, τὴν ὁποίαν ἔδιδεν ὁ Ἀγαλλόπουλος εἰς τὸν ἐρευνητικὸν τομέα τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του Κέντρου Κοινωνικῶν Σπουδῶν.

Δὲν ἐπρόλαβεν ἀτυχῶς νὰ κινητοποιήσῃ τὸν τομέα αὐτὸν πρὸ τοῦ θανάτου του. Ὑπὸ τὴν κατεύθυνσίν του ὅμως ἐγένοντο σπουδαστικαὶ ἐργασίαι ἐπὶ θεμάτων κοινωνικῆς πολιτικῆς. Ἀνέκφραστον χαρὰν ἠσθάνετο, ὅταν αἱ μελέται αὐταὶ εὐωδοῦντο, πρᾶγμα σὺνήθες, διότι ἡ συνεχὴς παρακολούθησις ἐκ μέρους του καὶ ἡ συζήτησις μετ' αὐτοῦ ἐνεψύχωναν τοὺς σπουδαστὰς καὶ διέλυον ἀπορίας των.

Ἡ Ἀνωτάτη Βιομηχανικὴ Σχολὴ τοῦ εἶχεν ἀναθέσει δύο ἀκόμη καθήκοντα : τὴν διδασκαλίαν τοῦ Δικαίου τῆς ναυτικῆς ἐργασίας εἰς τὸ Κέντρον Ναυτιλιακῶν Σπουδῶν καὶ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Σχολῆς. Τὸ τελευταῖον λειτουργήμα τοῦ παρέιχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ συμβάλλῃ, μὲ τὰς ἐμπνευσμένας γνώμας του, εἰς τὴν εὐρυθμον λειτουργίαν της.

Ὡς κοινωνικοασφαλιστικὸς λειτουργὸς προσέφερεν εἰς τὴν Χώραν μας ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας. Συνεδέθη μὲ τὴν Κοινωνικὴν βεσφάλισιν ἐπὶ μίαν τριακονταετίαν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος. Δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολὴ ἂν λεχθῆ, ὅτι τὸ ὄνομά του ἀναφερόμενον ἐνεθύμιζε τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλισιν, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ ἀναφορὰ εἰς ἑλληνικὴν κοινωνικὴν ἀσφάλισιν ἐξυπενόει τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγαλλοπούλου.

Ἡ συστηματικὴ ἐνασχόλησίς του μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ 1926, ὅτε τοῦ ἀνετέθη ἡ Διεύθυνσις τοῦ τότε συσταθέντος Ταμείου Ἀσφαλίσεως Καπνεργατῶν, τοῦ μεγαλυτέρου μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κλαδικοῦ ἀσφαλιστικοῦ φορέως.

Ἡ ἐπιτυχία εἰς τὸ δυσχερὲς ἔργον του τὸν καθιέρωσεν ὡς εἰδήμονα καὶ τοῦ ἐξησφάλισε τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὸν μετ' ὀλίγα ἔτη δημιουργηθέντα γενικὸν ἀσφαλιστικὸν φορέα—τὸ Ἰδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων. Ὑπῆρξεν ὁ στενωτέρως συνεργάτης τῶν ὑπηρεσιακῶς ἀρμοδίων κατὰ τὴν προπαρασκευὴν τοῦ νομοσχεδίου. Διωρίσθη πρῶτος Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ι.Κ.Α. ἐν ἔτει 1935 καὶ διετήρησε τὴν

θέσιν αὐτὴν ἐπὶ ὀλόκληρον σχεδὸν εἰκοσαετίαν — μὲ μικράν τινα διακοπὴν — ἔχων τὴν ἐμπιστοσύνην ὄλων τῶν κομματικῶν παρατάξεων καὶ τῶν ἐκπροσώπων τῶν παραγωγικῶν τάξεων. Τὴν εἰδικότητα καὶ τὴν ἱκανότητά του ἐσεβάσθησαν ὅλοι σχεδὸν αἱ Κυβερνήσεις τῆς ἀνωμάλου ἐκείνης εἰκοσαετίας, ὡς καὶ οἱ ὄργανωμένοι ἐργάται καὶ ἐργοδοτοὶ, πρᾶγμα σπάνιον διὰ τὴν Χώραν μας.

Ἡ ἀφοσίωσίς του εἰς τὸν θεσμόν καὶ τὸ "Ἴδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων ὑπῆρξεν ὀλοκληρωτική. Ἀπὸ τὰς πολὺ πρῶϊνάς ὥρας, μέχρι θαθείας νυκτὸς πολλάκις, ἠσχολεῖτο μὲ τὰ πολυποίκιλα κοινωνικοασφαλιστικὰ προβλήματα. Κατηνάλωσε πολὺν χρόνον καὶ πολλὰς δυνάμεις διὰ τὴν ἐκπόνησιν διαφόρων σχεδίων νομοθετημάτων, συμπληρωματικῶν καὶ τροποποιητικῶν τοῦ βασικοῦ νόμου καὶ διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν κανονισμῶν καὶ τῶν ἐγκυκλίων, ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ θεσμοῦ. Τὰ σχετικὰ κείμενα ἐτύγχανον ἐξονυχιστικῆς ἐπεξεργασίας ἐκ μέρους του εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας. Αὐτὸς ἔδιδε τὰς ὁδηγίας διὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τῆς ἀσφαλίσεως εἰς τοὺς τομεῖς τῆς ἀσθενείας, τῶν ἀτυχημάτων, τῶν συντάξεων κ.λ.π. Τὰ στελέχη τοῦ ΙΚΑ εἰς αὐτὸν κατέφευγον διὰ νὰ λύσουν τὰς ποικίλας ἀπορίας των. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐργάται καὶ οἱ ἐργοδοτοὶ καὶ πάντες οἱ λοιποὶ συναλασσόμενοι μὲ τὸ "Ἴδρυμα, αὐτόν, ἐπεσκέπτοντο διὰ νὰ ὑποβάλλουν τὰ αἰτήματά των καὶ νὰ ζητήσουν τὴν ἱκανοποίησίν των. Τὸ γραφεῖον του ἦτο ἀνοικτὸν διὰ τοὺς πάντας εἰς οἰανδήποτε ὥραν. «Ὁ πόνος» ἔλεγε «τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἔρχονται ἕως ἐδῶ εἶναι τόσος, ὥστε δὲν πρέπει νὰ τὸν ἐπαυξάνωμεν μὲ τὴν παρεμβολὴν δυσχερείων εἰς τὸ νὰ μᾶς συναντήσουν καὶ νὰ ζητήσουν νὰ φροντίσωμεν νὰ τὸν ἀμβλύνωμεν».

Ἀπορεῖ τις πῶς ἠδύνατο νὰ ἀνταποκρίνεται ταυτοχρόνως εἰς τὰς πολλὰς ἐπισκέψεις τῶν συναλασσομένων μὲ τὸ ΙΚΑ, τὰς συνεργασίας μὲ τὸ προσωπικὸν καὶ τὰς ἀλληπαλλήλους συνεδρίας τῶν Συμβουλίων καὶ τῶν Ἐπιτροπῶν. Καὶ ἔτι πλέον, πῶς μὲ ὄλον αὐτὸν τὸν φόρτον ἐργασίας καὶ τὰς εὐθύνas εὔρισκε χρόνον νὰ συγγράφη; Θὰ ἔλεγε τις, ὅτι ἡ συγγραφικὴ ἐργασία ἐγένετο κατ' οἶκον, τὰς νυκτερινὰς ἢ τὰς πολὺ πρῶϊνάς ὥρας. Ἀλλ' ἀπὸ τὸ Γραφεῖον ἐκόμιζε πάντοτε εἰς τὴν οἰκίαν του πρὸς μελέτην ὀγκώδεις φακέλους, ὅσους δὲν ἐπρόφθανε νὰ διεξέλθῃ κατὰ τὰς μακρὰς ὥρας τῆς παραμονῆς του εἰς τὸ ΙΚΑ.

Πλησίον του ἐμαθήτευσαν τὰ πλεῖστα τῶν σημερινῶν ἀνωτέρων καὶ ἀνωτάτων στελεχῶν τοῦ ΙΚΑ, τὰ ὁποῖα συνειργάσθησαν μὲ μεγάλην σύμπνοιαν μαζί του. Ἀντεμετωπίζοντο τοιοῦτοτρόπως αἱ πολλαπλᾶ δυσχερείαι καὶ ἐστερεώοντο ὁ θεσμός. Ἡ ὑπεράνθρωπος προσπάθειά του δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἐπιτυχούσα.

Ἡ ἀνθρωπίνη ἀχαριστία καὶ τὸ τυφλὸν πάθος συχνὰ ἐπλήγωσαν τὸν Ἀγαλλόπουλον κατὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν καθηκόντων του εἰς τὸ ΙΚΑ. Διὰ μίαν περίοδον μαλιστα ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν. Παρὰ τὴν πικρίαν ποὺ ἐδοκίμασε, διετήρησε τὴν ψυχραιμίαν του· καὶ ὅταν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ΙΚΑ, ἔδειξε τὴν ἀνωτερότητά του: ἀμνησικακός, ἀνεξίκακος καὶ πρᾶος ὅπως πάντοτε, πρόθυμος νὰ συνεργασθῇ καὶ μὲ ὅσους ἀδίκως τὸν κατεδίωξαν. Καὶ αὐτοὶ ὁμως σήμερον ἀναγνωρίζουν, ὅτι ὁ Ἀγαλλόπουλος ὑπῆρξεν ὁ θεμελιωτὴς τῆς συγχρόνου κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα.